

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ענ"א 23776-05-17

ענ"א 25219-05-17

לפני כבוד השופט סארי ג'יוסי

- בעניין**
1. (הקטינה)
 2. (הקטין)

- המעוררים**
1. האם
 2. האב

נגד

- המשיבים**
1. מחלקה לשירותים חברתיים טירת הכרמל
 2. היועץ המשפטי לממשלה- משרד הרווחה והשירותים החברתיים חיפה

פסק דין

1. שני ערעורים שנדונו במאוחד, האחד ערעורה של המערערת 1, אמם של הקטינים א' ילידת 2010 ו-ב' ילידת 2011 והשני של המערער 2, אביהם של הקטינים.
2. שני הערעורים הוגשו על החלטת בית משפט לענייני משפחה בחיפה (כב' השופט ב. ברגר) מיום 10.5.17, במסגרתה קבל את בקשת המשיבה 1 והורה מכוח סמכותו על פי סעיף 12 לחוק הנוער (טיפול והשגחה) תש"ך-1960 (להלן: "חוק הנוער") על הוצאת הקטינים למרכז חירום שבתאי לוי על מנת שתיקבע עבורם תכנית טיפול ובדיקה על ידי אותו מרכז, ייקבעו הסדרי ביקור עם ההורים אשר נתבקשו לשתף פעולה עם מרכז החירום, וכן נאסר על קיום מפגשים בין הקטינים לבין משפחת האם. תוקף הצו הוגבל ל-90 יום.
3. החלטה זו ניתנה כאמור על פי הוראת סעיף 12 לחוק הנוער, עוד בטרם הוכרז על אותם קטינים כנזקקים. יודגש כבר כאן, כי שימוש בהליך ביניים על פי סעיף 12 לחוק הנוער, ייעשה אך באותם

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ענ"א 23776-05-17

ענ"א 25219-05-17

מקרים בהם ההוצאה הינה חיונית, נדרשת באופן מידי וזאת בהעדר כל אמצעי פוגעני מדרגה פחותה ובהתקיים ראיות לכאוריות בדבר נזקקות.

4. המערערים, בני זוג לשעבר המסוכסכים ביניהם מזה זמן רב, כאשר במוקד הסכסוך עומד מאבק משמורת על הקטינים, מיאנו להשלים עם אותה החלטה של בית משפט קמא, וכאמור הגישו, כל אחד בתורו, ערעור על ההחלטה.

5. העובדות הרלבנטיות וההליכים לפני בית משפט קמא

אלה פורטו במסגרת ההחלטה ולהלן עיקרן:

א. המערערים הכירו זה את זה לפני כ-8 שנים, מהקשר ביניהם נולדו שני הקטינים כאשר למערערת 1 (להלן: "האם"), בן נוסף ממערכת זוגית קודמת.

ב. האם אינה עובדת ומתמודדת מזה תקופה עם מחלת נפש, מתקיימת מקצבת נכות.

ג. בגין מחלת הנפש אושפזה האם ביום 0.2.2014 בהסכמה במרכז לבריאות הנפש -----עקב מצב חרדה.

ד. המערער 2 (להלן: "האב"), יליד 1986, עובד בתחום -----ומזה מספר חודשים מתגורר בבית הוריו.

ה. המערערים נפרדו זה מזו ב-6/16 ובחודש 8/16 הגיש האב בקשה לשוב סכסוך.

ו. זה המקום לציין כי הצדדים מוכרים לשירותי הרווחה, כך גם לבית משפט קמא וזאת בעקבות הליכים קודמים שהתנהלו ביניהם בשנת 2012. באותה שנה נפרדו המערערים זו מזה ולאחר שביניהם התגלע סכסוך קשה שכלל האשמות שווא, הכפשות ומאבק על הילדים. בחלוף זמן מה, ולאחר שחלה התדרדרות במצבה הנפשי של האם, והיא אף נזקקה לאשפוז למספר שבועות, במהלכם טיפל האב בילדים ובאם, הרי שעם שחרורה מבית החולים חזרו השניים לקשר זוגי ולחיים ביחד. כאמור, חיים משותפים אלה נפסקו בחודש 6/16 ובסמוך לאחר מכן הוגשה התביעה לשוב סכסוך.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ענ"א 23776-05-17

ענ"א 25219-05-17

- ז. בתסקירים שהוגשו לבית משפט קמא נאמר כי הקשר הזוגי בין בני הזוג אינו יציב ומאופיין בהאשמות הדדיות, טענות לאלימות נפשית ומילולית, וזה הוביל להסלמה מהירה ביחסיהם תוך מעורבות גבוהה ולא מטיבה של משפחות המוצא. בין היתר, בתסקיר מיום 15.9.16 נאמר: "... טוענת ש... איים עליה ברצח והגישה תלונה נגדו טוענת שהוא עוקב אחריה, מסרב לשלם מזונות, מאיים ומקשה עליה. במצוקה כלכלית קשה טוען שלאחר הפרידה התדרדרה לשימוש בסמים ואלכוהול, יצרה קשר זוגי עם עבריין מוכר שהינו נרקומן וסוחר סמים, שנוהג כלפיה באלימות פיזית בנוכחות הילדים. לטענתו של האב היא מבלה עם אותו עבריין ומשאירה את הילדים בהשגחת חברות, שאינן משגיחות והילדים נראו משוטטים בלילה לבדם".
- ח. בחודש 8/16 הגישו האם ודודתה תלונה כנגד האב בטענה שהקטינה סיפרה כי הוא צבט אותה בפניצטה באבר מינה עד זוב דם. הקטינה נחקרה על ידי חוקרת ילדים, שם סיפרה על אירוע שהתרחש לפני כחודשיים. תלונה זו נבדקה על ידי משטרת ישראל ונסגרה כעולה מההחלטה שלא להעמיד לדין מיום 21.3.17 וזאת משלא נמצאו ראיות מספיקות לכך.
- ט. במסגרת ההליכים לפני בית משפט קמא, אשר כזכור תחילתם בבקשה לישוב סכסוך שהגיש המערער ובהמשך בחודש 3/17 תביעה להעברת המשמורת, הוגשו מספר תסקירים, בין היתר בעקבות טענות האב בדבר הזנחה מצד האם. בית משפט קמא מציין כי התסקירים שהונחו לפניו (מס' תסקירים), "משתרעים מחודש אוגוסט 2016 ועד 8.5.17". מאלה עלה גם, ועל כך אין חולק, כי האם אושפזה בבית חולים פסיכיאטרי במהלך חודש אפריל עד ה---לאותו חודש, כאשר בתקופה זו שהו הקטינים במחיצת אביהם. עם שחרור האם מבית החולים, היא לקחה את הקטינים ושהתה בעיר אחרת במחיצת בני משפחה כשהיא מנתקת קשר עם האב ומסרבת שיפגוש את ילדיו. בעניין זה קיימת מחלוקת בין הצדדים לגבי נסיבות לקיחת הילדים מהאב.
- י. תלונות האם ובני משפחתה כנגד האב חודשו, כאשר באלה נטען כי הוא מתעלל מינית בילדים ואלים כלפיהם. תלונת האם הוגשה ביום 1.5.17 במשטרת ישראל, בה ייחסה לאב התעללות מינית בקטינים ותקיפתם.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ענ"א 23776-05-17

ענ"א 25219-05-17

יא. בחודש 5/17 הוגשה בקשת הרווחה להכיר בקטינים כנוזקים וזאת לקראת דיון אליו הוזמנו הצדדים במסגרת התביעה להעברת משמורת. בתסקיר מטעם הרווחה מיום 8/5/17, התומך בבקשת הנזקקות, הוצגה האם כמי שתפקודה אינו תקין ומושפע ממצבה הנפשי הירוד, אינה מצליחה לבטא עמדה הורית ברורה, ונותנת לאמה ולדודתה לקבל החלטות קריטיות לשלומם של הילדים. באותו תסקיר נאמר גם כי האם מאשימה את האב שנשך את ילדיו, לרבות באבר המין של הילדה, כאשר העו"ס התרשמה שהקטינים חשופים בצורה ישירה לכל התנהלות האם, להסתה כנגד אביהם, הן על ידה והן על ידי משפחת האם.

עוד נאמר כי האם איימה להתאבד אחרי האישפוז ועל פי טענת האב, הקטינה הייתה עדה לסיטואציה זו. האם מתוארת כמי שקיימת אצלה בעיה תפקודית יומיומית, אינה מסוגלת לטפל בילדים ומאפשרת לבני משפחתה לקבל החלטות בעניינם.

יב. ביום 28.4.17, חזרו הילדים לבית אמם לאחר ששהו אצל אביהם בהתאם להסדרי הראיה עליהם הורה בית משפט קמא. ביום 1.5.17 היו אמורים הקטינים לשהות גם אצל אביהם. אלא שבאותו יום פנתה האם לבית החולים יחד עם הקטינים בשל נשיכות שנעשו לטענתה על ידי אביהם במהלך חג הפסח. היא גם ביקשה שתתבצע בדיקה גניקולוגית לבת בגין חשדותיה לפגיעה מינית מצד האב במהלך חופשת הפסח. כך עלה ממכתב ממרכז רפואי----- זה המקום לציין כי מאוחר יותר במסגרת דיון שהתקיים לפני ביום 14.5.17 במסגרת בקשה לעיכוב ביצוע החלטת בית משפט קמא מסרה האם: "אני לא לקחתי אותה לבדיקה גניקולוגית, זה היה רק על הנשיכות. אני לא טיפלתי עם הילדים בקהילה, עלי לא הסתכלו, עשו עלי איקס. עורכי הדין יתבעו אתכם אם הילדים שלי עברו התעללות. האמא לא מתפקדת ביומיום. אתם לא עוזרים, אתם לא באים ועוזרים" (עמ' 4 לפרוטוקול מיום 14.5.17).

יג. על פי דיווחי העו"ס בביקור בית שערכה, התרשמה מבית מוזנח ומלוכלך, כי לילדים בעיות ביקור סדיר במסגרת החינוך, וכי קיים קושי אצל האם בהצבת גבולות לילדים אשר מסרבים ללכת לבית הספר, למועדוניות, וכן לאביהם (בעיקר הקטינה). כן תואר קושי של הכלה והתמודדות עם קשיים רגשיים של הילדים, כאשר האם גם לא לוקחת את הקטין לקלינאית תקשורת.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ענ"א 23776-05-17

ענ"א 25219-05-17

יד. בתצהיר שהגישה העו"ס גבי' ש', מיום 8.5.17 ואשר הונח לפני בית משפט קמא, היא ציינה בין היתר: "כאשר משפחתה של גבי' ב. (האם - ס.ג.) נמצאת עמה מעודדים אותה להגיש תלונות במשטרה כנגד האב. לדברי האם חלק מפעולות שנעשו הן מול המשטרה והן בטיפול בילדים נעשו ללא רצונה ובלחץ משפחתה. דוגמא: הגעה לבית החולים לבקש בדיקה גניקולוגית לקטינה, מעברו של בנה הבכור א. למגורים אצל אמה והכנסתו למסגרת חינוכית -----".

בתסקיר משלים מיום 8.5.17 ציינה העו"ס כי בתאריך 24.4.17 התקבל דיווח מעו"ס גבי' מ' ב' על שיחת טלפון שקיימה עם האב במהלכה סיפר שביום שישי 21.4.17 האם יצאה לחופשה מבית חולים, הגיעה לביתו ודרשה את הילדים. הוא היה מופתע מהגעתה וחשש לפעול שלא בהנחיית העו"ס ולכן סירב לבקשתה. כאן יצוין כי הילדים הועברו לאב במהלך האשפוז של האם וזאת גם על דעת שירותי הרווחה. בהמשך מוסיפה העו"ס כי על פי הדיווח של האב משסירב הוא לתת לאם את הילדים, אמרה "שנמאס לה כבר ובסוף תעשה לעצמה משהו. בנוסף ציינה גבי' ב' (האמא, ס' ג') כי אם תפגע בעצמה, היא תאשים בזה את מר ב. (האבא, ס' ג') לדברי האב, הקטינה הייתה עדה לשיחה ביניהם והחלה לבכות" (ראה תסקיר משלים מיום 8.5.17 ותצהיר העו"ס גבי' ש' מיום 7.5.17).

עוד ציינה העו"ס במסגרת התסקיר המשלים דברים אלה: "ביום זה (7.5.17), התקיימה שיחה עם האם. במהלך השיחה נצפתה מבולבלת מאוד, התבטאה באופן לא ברור. היא אמרה שנסעה ל-י ולקחה את הילדים בגלל שחוששת מ-א' כי הוא עוקב אחריה, בגלל שרצתה להגיש תלונה עליו, בתחנת משטרה שאינה ב-ט' ובגלל "שרצתה משפחה", לא רצתה להשאר לבד. היא אמרה ששהתה אצל אחיה ב-ק'. אמרה שלא התכוונה להתלונן על פגיעה מינית או אונס אלא אמה ודודתה עשו זאת. היא לא יכולה לעמוד מולן. בטוחה ש-א' (האבא, ס' ג') נושך את הילדים, את --נשך בגב ואת -- באיבר המין, לאחר שלדבריה הם סיפרו לה על כך פעמים רבות וכמו כן על כך שהוא מאיים עליהם באקדח. היא אמרה שהילדים סיפרו לה ש-א' נופף מולם באקדח של אביו וקרא שיהרוג אותם. כמו כן שבעבר אמר ל- שיחתוך אותה וישים אותה בבית קברות. על אף זאת אמרה שלא רצתה בתלונות שהוגשו ורוצה לשקם את המשפחה, היא יודעת שאינה מצליחה לתפקד ביומיום, יש לה קשיי התארגנות ומבקשת טיפול, מבינה שזה לא בסדר לקחת את הילדים ותתאמץ לא לעשות כך יותר. כאמור נשמעה מבולבלת מאוד" (עמ' 3 לתסקיר המשלים מיום 8.5.17).

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ענ"א 23776-05-17

ענ"א 25219-05-17

טו. באשר לאב, זה הכחיש את כל התלונות והביע תסכול וכעס על כך שהאם יוזמת כנגדו תלונות שווא. האב כואב את הנתק מהילדים ומביע דאגה לשלומם, ומבקש את מעברם המידי לטיפולו. באשר לתלונות שהוגשו בעבר, לפני התלונה האחרונה מ-1.5.17 הרי שאין חולק כי הן נסגרו לאחר שלא נמצאו ראיות מספיקות כנגדו.

טז. באשר לקשר בין האב לבין הילדים, זה תואר על ידי העו"ס בתסקיר האחרון כקשר טוב וכי הקטין נהנה ומבקש קרבה פיזית אצל אביו. באשר לקטינה תואר הקשר עם האב כמורכב יותר, בין היתר מאחר ו"צל התלונה היה נוכח והשפיע" על פי התרשמות העו"ס נראה כי לקטינה קושי להתקרב לאביה והקשר ביניהם מאופיין יותר במלל לעומת הקשר בין האב לקטין הכולל חיבוקים וקרבה פיזית. בהקשר זה ראוי לציין כי בתסקיר קודם, מיום 4.1.17 עליו התעכב בית משפט קמא, צוין: **"מדיוחים שהתקבלו מעו"ס ב' עולה כי ... מדגים תפקוד הורי גבוה. הוא אחראי מאוד, דואג לכל הצרכים הפיסיים של הילדים, מביא אותם בזמן למסגרות החינוך, ולמועדוניות, דואג לציוד הנדרש, עוזר ל... גם מעבר למחויבות שלו ולוקח את הילדים יום נוסף בבוקר למסגרות החינוך, ומנסה להעמיק את התקשורת עמה-לדוג' קנה כרטיסים לפסטיגל ילדים, ל.. ולבנה הבכור במטרה שכל המשפחה תלך ביחד להופעה"**.

יז. ניתן לסכם את בקשת הרווחה, זו שהונחה לפני בית משפט קמא לקראת הדיון ביום 10.5.17 כמי שמציגה תמונה מורכבת ושאלה גורלית לגבי טובת הילדים, כאשר בצד אחד האם מוצגת כמי שתפקודה אינו תקין ומושפע ממצבה הנפשי הירוד, וביטוי לאותו קושי הוא ניתוק הילדים מאביהם, מניעת קשר בינם לבינו, חוסר יכולת לבטא עמדה הורית ברורה כאשר היא מאפשרת לאמה ודודתה לקבל החלטות קריטיות במקומה בנוגע לילדים, כגון ביצוע בדיקה חודרנית אצל הילדה. כמו כן האם הוצגה כמי שמאיימת באובדנות גם לאחר שהשתחררה מאשפוז האחרון וכמי שמאשימה את האב בהאשמות קשות הגם שהיא משנה את גרסותיה בשיחותיה עם העוסי"ם כך שתחילה ולאחר שנסעה ל-י. מסרה שהאב נתן לילדים לשחק עם האקדח של אביו ואילו בהמשך טענה כי איים על הילדים ברצח. כך הוא הדבר בקשר לתלונות בדבר פגיעות מיניות, תחילה התלוננה על נשיכות בבטן ואילו בשיחה האחרונה על נשיכות באבר המין. באותו תסקיר התומך בבקשה נטען כי הילדים חשופים להסתה מצד אמם כנגד אביהם ולעמדות השליליות של משפחתה של האם כלפי האב.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ענ"א 23776-05-17

ענ"א 25219-05-17

י.ח. הילדים מתוארים כמי שחשופים כאמור להסתה מצד האם ומצד שני לכעסו של האב על אמם. בקשר לתלונות כנגד האב על פגיעה בילדים, ציינה העו"ס כי אין באפשרותה לדעת בוודאות כיצד נוהג הוא בילדיו והאם ישנה פגיעה כזו או אחרת בהם. הובעה דאגה יתרה לילדה ---- שתוארה כמי שנמצאת בעין השערה, הובע חשש רב לשלומה הנפשי על רקע המתח הרב בו שרויה זמן רב, הזדהותה המלאה עם האם במחיר של פגיעה ביחסיה עם אביה וחשש לפגיעה במצבה הנפשי. שירותי הרווחה הביעו דאגה שהילדה מפחדת מאביה וחרדה לאמה ושרויה בקונפליקט בלתי אפשרי מבחינתה.

להערכת שירותי הרווחה, נדרש אבחון פסיכולוגי מקיף לבדיקת מצבה הנפשי של – (הקטינה), כדי להעריך מה נכון עבורה בשאלת המשמורת, זמני השהות והטיפול הנדרש לה. עוד הובע חשש שכיום יהיה זה בלתי אחראי להעבירה לטיפול אביה ללא טיפול נפשי ורגשי מלווה ותומך. נוכח כך, לדעת שירותי הרווחה הילדים נמצאים בסיכון גבוה ועולה גם דאגה שהינם בסכנה כאשר נמצאים בטיפול של אמם וכי יש לקיים אבחון מקצועי מעמיק של מצבם הנפשי של הילדים, התפקוד ההורי וגיבוש המלצות בעניין המשמורת, כאשר הילדים נמצאים במקום מוגן ולא במשמורת הוריהם. על רקע זה הוגשה הבקשה להפנות את הילדים לשהות מוגבלת במרכז החירום שם יתבצע אבחון מקיף של המשפחה.

5. הסקירה שלעיל נעשתה באופן תמציתי ביחס למידע הרב, לעובדות ולטענות שהוצגו לפני בית משפט קמא.

החלטת בית משפט קמא

6. אציין כבר עתה כי זו ניתנה מבלי שהצדדים ביקשו לקיים חקירות. כבר כאן סבורני כי יתכן וקיומן היה תורם בדרך זו או אחרת בהערכת מהימנות הטענות של שני הצדדים, ולכך אתייחס בהמשך.

אלא שמרגע שבחרו הצדדים שלא לקיים חקירות, הרי שמלאכתו של בית משפט קמא הייתה קשה יותר והוא ניזון איפוא משטף המידע בו הוצף, מבלי שעמד לרשותו אותו כלי חשוב של חקירה נגדית. מכאן, מותר ואף ראוי היה בנסיבות דן להעדיף את עמדת שירותי הרווחה, גוף ניטרלי ומקצועי הפועל על פי חוק באשר לתיאור המצב העובדתי על כל הבטיו, תחת אימוץ גרסת האם או גרסת האב.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ענ"א 23776-05-17

ענ"א 25219-05-17

7. בית משפט קמא הדגיש בהחלטתו כי האב שימש כהורה משמורן מלא ויחיד בעת שהאם אושפזה בבית חולים פסיכיאטרי במהלך חודש אפריל האחרון וכי בכל הדיווחים שערכה העו"ס מאז חודש 8/16 מעולם לא נתבקש להפסיק את הקשר בין הילדים לבין אביהם, אלא שההפך הוא הנכון. בית משפט קמא הדגיש גם כי אין להתעלם מטענות האב כי תלונות האם כנגדו הן שקריות וכן לטענה כי הילדים נחקרו על ידי חוקרת ילדים בעקבות התלונה מחודש 8/16 (נכתב בטעות אוגוסט 2017) וכי האב נחקר אף הוא והתיק נסגר. מוסיף בית משפט קמא ומציין את טענות האב לפיהן הרקע לחידוש התלונות השקריות של האם הוא סירובו לבקשתה לחזור ל"שלו"ם בית" וכי לרשותו הקלטות לפיהן האם מאיימת כי אם ימשוך את תביעת המשמורת כי אז תבטל את התלונה. כאן חשוב להדגיש כי בדיון מיום 9.5.17 אישרה האם כי כך ציינה לפני האב, היינו שאם יבטל את תביעת המשמורת תבטל את התלונה, ועל כך עמדתי קודם. עוד ציינה באותו דיון, כי לא היא שהגישה את התלונה הראשונה מ-8/16.

נוכח כל האמור לעיל, ציין בית משפט קמא כי לא ניתן לבטל את החשש לפיו תלונתה האחרונה של האם וגם התלונה הקודמת, בין אם היא שלה או של מי מטעמה, הן תלונות שווא קשות כשם שקשה לבטל את החשש שמדובר בהסתה של הקטינים על ידי האם ובני משפחתה כנגד אביהם, חשש שאף הועלה על ידי העו"ס, ויתכן שאף הטלת הדופי באב בשל תלונות אלו נועדו על מנת למנוע ממנו קבלת המשמורת המלאה על הקטינים ומימוש זכותו כהורה.

8. רק לאחר שבית משפט קמא עמד על אותן חששות וציין כי הם עומדים לפניו כתמרור אזהרה עת הוא בוחן את טובת הקטינים, הגיע למסקנה כי יש להורות על הוצאתם למרכז חירום. בית משפט קמא ציין כי טובת הילדים, בטחונם ואושרם הנפשי הם החשובים בעיניו. עוד ציין כי על פי התסקיר האחרון הם נמצאים בסיכון גבוה ועולה דאגה שהינם בסכנה כאשר נמצאים בטיפול של האם כאשר הקטינה מזדהה עם האם גם במחיר של פגיעה ביחסיה עם אביה, ושהיא חוששת מאביה וחרדה לאמה.

לפני בית משפט קמא הוגש דוח חסוי, אותו מצא כמי שתומך בעמדת העו"ס בתסקיר מיום 8.5.17, לפיה "יש לבצע אבחון פסיכולוגי מקיף לבדיקת מצבה הנפשי בהקדם, כדי להעריך מה נכון עבורה בשאלת המשמורת, זמני השהות והטיפול הנדרש לה" וזאת ביחס לקטינה. סופו של דבר, ובטרם הגיע בית משפט קמא לאותה הכרעה, הוא מציין כי הוא בחן את מצבם של הקטינים לאור תפקודה ההורי הלקוי של האם, מעורבות בני משפחתה, והגשת תלונות כנגד האב ועוד. כמו כן שב וציין תלונות הקטינים והקונפליקט הבלתי סביר שבו הם נמצאים, כאשר הם נאלצים למעשה לבחור בין אמם לאביהם.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ענ"א 23776-05-17

ענ"א 25219-05-17

בית משפט קמא קבע כי במצב שנוצר ועל מנת לבחון את מצבם של הקטינים באופן מיטבי, ללא השפעה מזיקה של צדדי ג', יש לערוך את הבדיקות והטיפולים הנדרשים במקום ניטרלי ומקצועי בו ניתן יהיה לאבחן האם הקטינים נתונים להסתה או שמא באמת חוו אלימות מכל סוג שהוא. אי לכך, ובשים לב למכלול השיקולים, לרבות אותו חשש שמא התלונות כנגד האב הן תלונות שווא והן על רקע הסתה כנגדו, החליט בית משפט קמא שטובת הילדים מחייבת בשלב זה הוצאתם מחזקת ההורים על מנת שניתן יהיה לבחון את כל הטענות, את מצבם הנפשי והרגשי ואת הקשר שלהם לכל אחד מההורים והשפעת קשר זה על מצבם.

הטענות בשני הערעורים

.9

כאמור, שני ההורים לא השלימו עם אותה החלטה, והעלו במסגרת ערעורם ובדיון שהתקיים לפני טענות רבות כנגדה. מפאת קוצר היריעה לא ראיתי לחזור על טענות אלה אם כי אציין בקצרה כי האם טוענת כי לא היה מקום להורות על הוצאת הקטינים ועל שימוש בסעיף 12 לחוק הנוער במסגרת מאבק משמורת בין ההורים, וכי על בית משפט היה להותיר את הקטינים במשמורת אמם ולהיעתר לבקשתה להפסיק את המפגשים עם האב עד בירור התלונות כנגדו. לעומתה, התמקד האב באותן תלונות שהוגשו כנגדו על ידי האם, תוך שהוא מצביע על כל אותן נסיבות, עובדות ונתונים המלמדים לשיטתו על מופרכותן, וכי כולן נועדו כדי להרחיק מהקטינים. בהקשר זה הדגיש האב כי התלונה הראשונה מ-8/16 נסגרה ואילו לגבי האחרונה הצביע על בקיעים רבים בגרסת האם, על התזמון של התלונה ועוד. האב גם הדגיש את אותן חוות דעת חיוביות שנתקבלו לגביו משירותי הרווחה בעניין תפקודו הטוב כהורה וכמשמורן, והעובדה כי גם בעבר קיבל את הילדים למשמורתו בין אם באשפוז הראשון של האם ובין אם באשפוז האחרון. לטענתו, לא היה מקום לתת כל אמון או משקל לאותה תלונה במשטרה והתוצאה המתחייבת הייתה כי המשמורת הזמנית, לפחות, תועבר לידיו על אתר.

למען שלמות התמונה יצוין כי בתחילת ההליך לפני הוריתי על מינוי אפוטרופוס לדין עבור הקטינים, וזה מונה מקרב הלשכה לסיוע משפטי – עו"ד ד"ר גרשון ב. גרונפלד אשר הגיש לקראת הדיון לפני הודעה המפרטת את עמדתו ולאחר שפגש בקטינים ביום 18.5.17. עמדתו של האפוטרופוס לדין הייתה כי הוא חרד מן האפשרות כי תיקון הנזק במה שנראה לכאורה כשגיאה משפטית בהחלטת בית משפט קמא, זאת בין היתר בנוגע לתקופת תחולתה של ההחלטה, בדרך של ביטול מוחלט של ההחלטה יוביל לנזקים גדולים פי כמה בחייהם של הקטינים אשר אמורים לעמוד במוקד השיקולים המובילים להחלטה בערעורים. לעמדת האפוטרופוס לדין, יישום קפדני של הוראות חוק הנוער, היה יכול להביא לתוצאה שונה ביום 10.5.17 עת ניתנה החלטת בית

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ענ"א 23776-05-17

ענ"א 25219-05-17

משפט קמא. אלא שלדעתו, במציאות אכזרית ובלתי מתפשרת השוררת בין המערערים – ההורים, יש לאפשר תקופת אבחון קצרה ואינטנסיבית של הקטינים ושל יחסם ותפקודם של כל אחד מהוריהם כאשר הקטינים נמצאים מחוץ למשמורתם.

הכרעה

11. אין ולא היה חולק כי שגה בית משפט קמא מקום ולא הגביל תוקפה של ההחלטה ל-30 ימים, לכל היותר, כמתחייב על פי סעיף 12 לחוק הנוער. בית משפט קמא קבע כי תוקפה של ההחלטה הוא ל-90 ימים בניגוד לאמור בסעיף 12. כמו כן, אף שהצדדים לא טענו בעניין זה, היה מקום למנות לקטינים אפוטרופוס לדין על מנת שיזכו לייצוג עצמאי, בין אם במסגרת מאבק המשמורת ובין אם לשם בירור בקשת הרווחה.

יחד עם זאת, לא שוכנעתי כי שגה בית משפט קמא בהחלטתו לפיה היה מקום להוציא את הקטינים באותו שלב ממשמורת הוריהם לשם ביצוע האבחון, אלא שעל בית משפט קמא היה להורות כך לתקופה קצרה קצובה וברורה מראש. כך היה נדרש על מנת שבמהלך אותה תקופה יבוצע אבחון אינטנסיבי וגם על מנת להותיר בידי בית משפט, בין אם מכוח הוראת סעיף 12 ובין אם משום אותן תלויות וחקירה משטרתית המתנהלת בעניינם של הצדדים, את היכולת לבחון מעת לעת את ההתקדמות בחקירה המשטרתית, ולתת את דעתו בהתאם לאותה שאלה מרכזית והיא מהימנות התלויות.

וביתר פירוט

באשר לטענות המערערת, לפיהן לא היה מקום לעשות שימוש בהוראת סעיף 12 לצורך הכרעה בשאלת משמורת, או לצורך אבחון בשאלת משמורת, הרי שטיעון זה הוא נכון אלמלא אותן עובדות ונתונים להם נחשף בית משפט קמא כשבמקביל הבירור מתקיים לפניו גם במסגרת תיק נזקקות (תני"ז 15233-05-17). בית משפט קמא קיבל את בקשת ועמדת הרווחה וסבר כי זהו הסעד המתבקש בניסיון דן, זאת לא רק לשם הכרעה במאבק המשמורת בין ההורים אלא בראש ובראשונה לשם בחינת מצבם הנפשי והרגשי של הילדים והשפעת קשר זה על מצבם, משום הסיכון בו הם נמצאים, ומשום שהאבחון אינו יכול להתבצע אלא במקום ניטרלי ומקצועי.

יש לזכור כי פסק הדין המנחה בסוגיה זו ויישום הוראת סעיף 12 לחוק הנוער - דנ"א 6041/02 פלונית נ' פלוני (12.7.2004) עסק בהוצאת קטינים מבית אמם למרכז חירום לילדים בסיכון, בין השאר לאור תסמונת של ניכור הורי ממנו סבלה המשפחה. נפסק כי בהחליטו על הוצאת קטין

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עני"א 23776-05-17

עני"א 25219-05-17

מרשות הוריו צריך בית המשפט להשתכנע כי אין אמצעי אחר, פחות בחומרתו, אשר יבטיח את ההגנה על שלומו ורווחתו של הקטין וכי רק ביסוס הנחיצות בהוצאתו של הקטין והצורך לעשות כן מידית, יכול להצדיק פגיעה במרקם המשפחתי. בית משפט העליון הדגיש כי דרישת המידיות מתווספת לדרישת הנחיצות לנוכח היותה של אותה החלטה החלטת ביניים הנשענת על הוכחה לכאורית של נזקקות.

אותה נזקקות לכאורית עלתה באופן חד וברור במקרה שלנו ומתוקף אותם נתונים ועובדות עליהן עמדתי קודם, ואשר הועלו בגדרי תסקיר העו"ס. כאמור, לפני בית משפט קמא לא נתקיימו חקירות, כך שלא ניתן לומר כי נתונים אלה נתעוררו בדרך זו או אחרת.

באשר לאם המערערת, בלטה אותם קשיים יומיומיים בתפקודה ההורי עד כדי הפקרה והזנחה והעמדת הקטינים בפני סכנת פגיעה ממשית. הדברים אמורים ביתר שאת גם לנוכח חוסר יכולתה לבטא עמדה הורית ברורה כשהיא מאפשרת על פי הנטען, לאחריים, אמה ודודתה, לקבל החלטות ביחס לקטינים, בין היתר החלטות בעלות השלכות הרסניות המסיתות את הקטינים כנגד אביהם וגורמות לניכור הורי כלפיו, שלא לדבר על הודאתה לפיה התלונה הראשונה לא הוגשה על ידה אלא על ידי אותם אחריים. בהקשר זה ניתן להוסיף ולחזור על תיאורים שבאו בגדרי התסקירים, הגם שדי בכל שציינתי כאן כדי לבסס נזקקות לכאורה.

מהעבר השני, ובכל הנוגע לאב, המערער, הרי שיקשה להתעלם מהעמדה הברורה שהביעה הרווחה לפני ובעקבות שאלת בית משפט, לפיה אלמלא התלונה כנגד האבא, לא הייתה כל מניעה להעביר את הקטינים למשמורתו. רוצה לומר, כי הבקשה לפי סעיף 12 לחוק, בכל הקשור לאב, היא תולדה של אותה תלונה במשטרה, כאשר בית משפט קמא מביע במפורש ספקות לגבי מהימנותה, וכאשר על פי הרווחה ותסקירים מן העבר, תפקודו כהורה נמצא הולם ומתאים.

יחד עם זאת, סבורני כי גם אם נניח לרגע לאותה תלונה, נייחס לה משקל מזערי או שולי, ונראה באב כמי שלא נשקף מצידו סיכון של פגיעה בילדים, ואינני קובע כך (גם לאור דוח סודי שהוגש לפני), הרי בשלב זה עדיין ניצבת לפנינו אותה מציאות על פי תפיסתה הסובייקטיבית של הקטינה, לפיה היא חווה פגיעה מצד אביה, ויתכן כי בהקשר זה היא מדברת "מגרונה" של אמה או מי מטעמה (סבתה או דודתה של האם). בנסיבות דנן, נראה כי בהעדר אבחון נכון וקביעת דרכי טיפול, השארת הקטינה במשמורת האב רק תעצים את אותן תחושות של פגיעה.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עני"א 23776-05-17

עני"א 25219-05-17

12. ושוב, בשל המגבלות הידועות, לא אוכל להתעכב על הדוחות החסויים. כפי שצינתי הרי שלאורם של אלה, יקשה לשלול בשלב זה את קיומו של אותו חשש, גם אם הוא במדרג נמוך, לפגיעה בקטינים על ידי אביהם.

13. עם זאת, הואיל וחקירת הקטינים והתלונה טרם הגיעו לסיומם, נראה כי נכון היה מתוך הקפדה על זכויות ההורים וזכויות הקטינים, ולאור מרכזיותה של אותה תלונה והשלכותיה על ההתדיינות וההחלטות שאמורות להתקבל בעניינם של הקטינים, להורות על קבלת עדכונים שוטפים וחסויים, לעיונו של בית משפט קמא בלבד, בדבר ההתפתחות בחקירה, על מנת להדרש מעת לעת ומחדש לאותה הערכה בדבר מהימנות התלונה, והמשקל שיש לייחס לה בנסיבות דנן.

על כך אוסיף, כי יתכן וראוי היה להתרשם במישרין ממהימנותם של הצדדים על דרך קיום חקירות, גם אם קצרות, לפני בית משפט קמא, אולם יש להבין כי איש מהצדדים לא ביקש לערוך חקירות כאלה. יחד עם זאת ניתן לשקול בהמשך, במידת הצורך, קיום חקירות כאלה לפני בית משפט קמא.

14. כאמור, גם למקרא החלטת בית משפט קמא ניתן להבין כי אלמלא התלונה, בית משפט קמא היה שוקל אפשרות העברת המשמורת לידי האב. אינני סבור כי על ערכאת הערעור להידרש לסוגיה זו משטרם בשלה העת לכך ויש להותיר את הדבר לערכאה הדיונית. יחד עם זאת, על בית משפט קמא, ולקראת סיום שהיית הקטינים במרכז החירום, לבחון בין היתר האם לא ניתן להשיבם להורה זה או אחר, חרף החשש לפגיעה, ככל שחשש כזה יהא קיים באותם מועדים, וזאת למסגרת חלופה שתאפשר פיקוח על אותו הורה ועל הקטינים לבל תגרם להם פגיעה כזו או אחרת. בהקשר זה יש לשקול כל חלופה שתוצע על ידי מי מההורים, לרבות קיומם של מפקחים מקרב בני המשפחה, שיכולתם ומסוגלותם לעמוד במטלה זו נבחנה והם נמצאו כמתאימים לכך.

15. סופו של דבר – הערעורים מתקבלים באופן חלקי והנני מורה על קיצור תקופת השהייה של הקטינים במרכז החירום לשם ביצוע האבחון, ועד לסיומו, אך לא יאוחר מאשר תוך 30 יום מיום הוצאתם ממשמורת הוריהם ביום 10.5.17.

כולי תקווה כי ההורים, למרות הקושי הכרוך בכך, מעצם הוצאת הקטינים מחזקתם, ידעו לשתף פעולה בהליך האבחון אשר סיומו במהרה אמור לעזור בקבלת החלטות שנועדו כדי להבטיח את התפתחותם התקינה של ילדיהם ושילובם מחדש בחיק המשפחה.

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

ענ"א 23776-05-17

ענ"א 25219-05-17

בנסיבות העניין אינני עושה צו להוצאות.

ניתן היום, ד' סיוון תשע"ז, 29 מאי 2017, בהעדר הצדדים.

סארי גיוסי, שופט